

VII. Рецензії, огляди, повідомлення

УДК: 821.111.0*Шек

Жлуктенко Наталія
(Київ)

(Інтер)національний Шекспір

Стаття присвячена підсумкам роботи другої міжнародної Шекспірівської конференції «(Інтер)національний Шекспір: вектори реценції», що відбулася у квітні 2010 р. в Інституті філології Київського національного університету ім. Т.Шевченка.

Ключові слова: українське шекспірознавство, тематика доповідей, напрямки досліджень.

27-28 квітня 2010 р. в Інституті філології Київського національного університету ім. Т.Шевченка відбулася наукова конференція «(Інтер)національний Шекспір: вектори реценції»: українські дослідники разом з усією світовою гуманітарною спільнотою вшанували геніального англійського поета та драматурга, якому судилося стати Поетом Світовим. Щороку в останній тиждень квітня у різних країнах в університетських залах, на вулицях і площах, у магічному просторі театрів Світовий Театр Життя ХХІ століття продовжує шукати в творах Шекспіра засади буття – індивідуального, суспільного, мистецького.

Рік тому, 23-24 квітня українських та зарубіжних шекспірознавців приймали на гостинній запорізькій землі Класичний університет Запоріжжя та Наукова лабораторія ренесансних студій, що функціонує в цьому місті ще з середини 1990-х років. 2009 рік був певним чином ювілейним – минуло 425 років з моменту видання знаменитих сонетів, і проблематика конференції

VII. Рецензії, огляди, повідомлення

«Поетичний універсум сонетів Шекспіра» визначалася цією подією. Однак предмет доповідей та дискусій минулорічного зібрання постійно виходив за межі цієї частини його доробку не тільки через те, що того вимагало філософське й мистецьке багатство сонетарію. На легендарній Хортиці наукова громада відчула нагальну духовну потребу оновити напрямки наукових і мистецтвознавчих пошуків шекспірознавства в Україні й продовжувати спільну працю в цій царині – так було прийнято рішення утворити Міжуніверситетський науковий Шекспірівський центр і щороку, не лише в Запоріжжі, а й в інших містах, повертатися до світу Шекспіра, долучати до його вивчення наукову й творчу молодь, розробляти питання, які є в центрі уваги європейського і світового шекспірознавства.

Київ та його філологічна школа здавна сприяли становленню української шекспіріани: тут виданий у тяжкі часи 1882 р. переклад «Гамлета» М. Старицького; у 1920-х рр. на сцені легендарного «Кийдрамтеатру» Лесь Курбас ставив «Макбета», і сам грав головну роль у цій постановці, а в 1924 р. повторив цей сповнений тираноборчих мотивів спектакль у «Березолі». Тут у різний час велася перекладацька робота над Шекспіровими текстами, відбувалося їхнє наукове та науково-критичне осмислення. В 1964 р. київські філологи зініціювали всеукраїнські наукові читання, присвячені 400-річчю з дня народження Шекспіра, а в 1984-87 рр. саме київська філологічна школа взяла на себе підготовку шеститомника українських перекладів Шекспірових творів: з серйозними науковими коментарями, детальною науковою бібліографією, з ілюстраціями Сергія Якутовича це найповніше на сьогодні в Україні видання Шекспірових п'єс, поезій та поем залишається значним здобутком нашої культури.

Шекспірівську конференцію 2010 р. в Інституті філології КНУ ім. Т. Шевченка відкрив академік М.Г. Жулинський, директор Інституту літератури ім. Т. Шевченка НАН України, який поділився своїми думками

про нагальні проблеми вивчення шекспірівського дискурсу. Упродовж двох днів активно працювали на пленарних та секційних засіданнях дослідники з Києва і Запоріжжя, із Черкас, Чернівців, Миколаєва, Полтави, Чернігова, Ніжина, Житомира і Дніпропетровська. Серед учасників конференції були зарубіжні гості з Росії, Сполучених Штатів Америки, а фахівці з Великої Британії, США, Польщі, Росії, які через об'єктивні обставини не змогли взяти участь у її роботі, надали свої матеріали для ознайомлення у формі стендових доповідей.

На пленарних і секційних засіданнях сформувалося кілька основних «векторів рецепції». Уперше в практиці українського шекспірознавства так масштабно і всебічно розглядали проблему «Шекспір в Україні: тексти і контексти»: участь в її обговоренні теоретиків літератури, істориків, компаративістів окреслила те, що вже зроблено у нас – часто всупереч тискам зовнішнього контексту, – для актуалізації Шекспірового слова, і ті наукові питання, над якими варто працювати, щоб результати духовної праці над Шекспіром як класиків, так і наших сучасників не залишалися в «архівах», а ставали активним формуючим елементом і освітніх програм, і дослідницької практики. У творчому діалозі з цим комплексом проблем перебували доповіді і повідомлення, у яких творчість В.Шекспіра вивчалася в стереоскопічному просторі перекладацьких інтерпретацій.

Нові методологічні підходи акцентували дослідники творчості Шекспіра в контексті культурних практик Ренесансу. Насправді широкою постала в доповідях рецепція шекспірівського канону: актуалізація культурної пам'яті та пошуки національної ідентичності на основі шекспірівського культурного коду багато важили не лише на батьківщині видатного драматичного поета чи в США, а й у Росії, Бельгії, Польщі, у постколоніальному культурному просторі.

Широкі перспективи відкриває вивчення доробку Шекспіра в інтермедіальному діалозі: розробку цього

VII. Рецензії, огляди, повідомлення

напрямку активно веде зараз світове шекспірознавство, й очевидно, українським дослідникам варто активно долучатися до цього процесу.

Творчий характер доповідей другої міжнародної Шекспірівської конференції 2010 р, конструктивний характер дискусій, суспільний резонанс цієї події, безліч ґрунтовних і цікавих пропозицій від її учасників сповнює надією: Шекспіру в сучасній Україні – бути.